HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואינה יודעת מה הפילה. שמבדה התמיכה קודם שנמשך לפניו: לא למריון זיל בתר רוב תמיכות וכו'. ללמ שמילת להו רוב תמיכות של ד' מיני למעט ומשמועינן רבי יוחנן לעיל [יח.] גר' מקומות הלכו אחר הרוב ואו לא למעוטי הא רובא דר' יהודה דלמר' יהודה לחזל בתר רובא לא כולהי מקומות ליה לאקרוב על מגעה את התרומה: **מתני'** וקטן וקטנה. כזית גן שבכרכום גדל בו: **וממימי אדמה.** לקמן מפרש לה לכולהו במתניתין. ל"ג בקטן כרכום כנוגה זיו כרכום כמו (שמות לד) כי קרן עור פניו: **וממוג.** ביין לדום המוג במים ומע"ג דקלים לדמימות דליה טמא: **אלמן.** פנגרי"ג: **וממימי שאר נוזי.** מוהל היוצא ממנו: **אם אינו מטמא משום שאם כן.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **כדם המכה.** מפרש בגמ' [שם]: **בחרס.** לייללמינ"ט: **עמוק מן.** שעמוק במקום שהחורים לכומר שאור יותר מהרש טמא: **דיהה.** פלט"ס שנמחק מרשימו: **כשבור שבו.** שיש עלין בורוין במקום שהמומים יותר מחבריהן. ובגמרא [ב.] מפרש לה: **כיס כרס.** מקום ומשם מניח מאכל ונותנה בכלי: **ומלוח עליה מים.** כלומר נותן שם מים עד שיהו המים לפין על המלח: **וממוג.** כילד כגון שני חלקים מים כו': **גבי' הלח מעשה כו' עד וכולן טמאין.** לשון קושיא הוא: **כותח.** לשון נוזן שנלחה בחמשים בחורים ט) טעות לבנות מאד בפניהם: **משמע שאם.** גבי נגעים מע"ג דכולהו לטמא לכיכא לאוקומי קרא למיירי בפלוגתא דזקן ממרא וסנהדרין שבדורו דכתיב (דברים יז) והלים שאר יעשה בזדון כגון למפלגי בנגעי מלם ובפלוגתא דרבי יהושע כו' דקאמר זקן ממרא כמאי מנייהו וסנהדרין כמאי מנייהו: **אם שהרת קודמת לשעה נתן ממא.** לשעה נתן מסיפיי טומאה וכגון שקדמתה שהרת לכתיב (ויקרא יג) והיה נהפך שער לבן בשהרת: **לפי טיבור.** הרי הוא כנגע שכולה מרחיבו בשבוע של שבוע שהרי בשלמא בשני אבנים בשני כותלים בקרן זוית ארכו כשני גרסין ורחבו כגרס מ"ט דר"א בר"ש בתיב [3]קיר וכתיב קירות איזהו קיר שהוא כשני קירות הוי אומר זה קרן זוית בנגעי בגדים בפלוגתא דר' יונתן בן אבטולמוס ורבנן [4]דתניא ר' יונתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה נאמר [4]קרחת וגבחת בבגדים ונאמר קרחת וגבחת בארם מה להלן פרח בבולו טהור [5]אף כאן נמי פרח בבולו טהור אלא הבא אי דם טהור ליכא במאי פליגי וממאי דהני טהורין והני טמאין אמר רבי אבהו [6]דאמר קרא [5]ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דדם אדום הוא אימא אדום ותו לא א"ר אבהו אמר קרא [6]דמיה [7]דמיה הרי כאן ארבעה והא אנן חמשה תנן [8]אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה

אמר רבה ביהה וטהור. נלמה לרבה נרס בפרק הפועלים (ב"מ דף פו.) למר מלן מוכח רבה בר נחמני ומר טהור פ"ה ביהה שים לו דין ביהה וקשה דבשלמי מזיר (דף סה:) פריך ולמימ ביהה וטמא ומיבי מלי למימר הכי ויהה משמע טהור ט) ועוד לפ"ב ר' יהושע לא פליג אמ"ק ובדומק פ"ל למלרני יהושע פריך ומנליה לטהור ט) (ולבינו חם) גרים ור' יהושע קיבה פירוש עמד למנין דקיבה לשון מקיפה כמו (יבמות דף קי:) מקבו מקבייתא בשוקא והשתא פריך חם מיתא עמד למנין ומביא ראיה לדבר ת"ק מיבו דומק הוא דמ"ב מלי מלני למר קרא שהיכה לטהרו מיבי מוכח מהאי קרא שהיכה למימ כי היכי דלרבי ליה רבנן דרים נמי רבי יהושע: **רבי** יהושע אומר ביהה. הקשה ר"ת דמאי טעמייהו דרבנן דמטמאי מספיקא נוקי בגרת למחזקיה דקיי"ל בפ"ק דחולין (דף י:) דמלמוריימא מחזיק בחר חזקה ורבי יהושע נמי למאי לריך קרא ובפרק המדיר (כתובות דף עה:) נמי דקאמר לא מיתא ללא חזל לרבי יהושע בחר חזקה דגופה כלל פירוש דקאמר חם גבי משלרסתני נחנסתי לא מיפה אלו חיין ללא הני מילי היכא דליכא למיקם חזקה דממונא אבל היכא דליכא למיקם חזקה דממונא חזיל למן אם בהרת כו' והשתא מה לריך למיקם על זה לחזל בחר חזקה ועוד דשמאי גבי נגעים דגלי קרא ווי"ל דלרך השער להטלגן מחמת הנגע לפיכך נרלין הדברים בהרת קדמה וכן מוכח בתוספתא בפרק יש נוחלין בשער לגן דקתני חמר להן לף שער שמוד קוף שבהרתו הפכתו ללמת דלרך השער ללוקת מן הבהרת ובהמדיר (שם) דקאמר היכא דליכא חזקה דגופה היינו לפי שהבהרת בחר חזקה דגופה היינו לפיכך נרלין מדברי רבי יהושע כו' דקאמר חם ליכא חזקה דממונא חזיל למן אם בהרת כו' ורישא מה לריך לפיכך על זה לחזל בחר חזקה וי"ל דלרך השער להטלגן מחמת הנגע שנולד בו מספק משום דמוקמינן ליה בחזקת טומאה מן הנגע שנתרפא דאמר אם ט) הטבילה נדה כל טמא בתוך מעת לעת וכי יעמידנו לטמאות חולין ולשרוף קדשים לא מיסתבר כלל לומר הכי כיון שנטהר בודאי מטומאה ראשונה. ועוד מוכיח בהדיא במס' נגעים דבלא נזקקה לטומאה פליגי דקתני גבי פלוגתא דר' יהושע ורבנן כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגרים והסגירו ובסוף שבוע היה בו כסלע ספק שהיא היא ספק שהיא אחרת הבאה תחתיה טמא אלמא דבלא נזקק לטומאה איירי כיון דכיוצא בו טהור בעלמא ועוד דומיא דההיא דהיתה בו בהרת כגרים והסגירו דבשלא נזקק לטומאה איירי שהרי לא הוחלט מעולם הילכך נר' לפרש דבלא נזקק לטומאה איירי והא דמטמו רבנן מספק ולא מוקמי ליה בחזקת טהרה לפי שדרך השער להתלבן מחמת הנגעים כדמוכח בתוספתא פ' יש בשער לבן דקתני אף בשער שחור סוף שהבהרת הוספתו לפי שמחמת החולי ותשות הכח יבש המעיין ונחפך השער ללבן וסיכן לדבר שער שיבה הלכך מוכח מילתא שהבהרת קדמה והא דקיי"ל בכתובות מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקת הגוף צריך לפרש אפי' היכא דאיכא ריעותא כי הכא: **מה** להלן פרח בכולו טהור. מדמדמה פריחה בהרת כגרים לפריחת בגדים שהיא טהורה אפילו בשהרת כולה ריעותא דלית ליה חזקה ואפילו הכי מטהר ר"ש אומר לעולם אין הבית מטמא [2]עד שיראה בשני גרסין על שני אבנים בשני כותלים בקרן זוית ארכו כשני גרסין ורחבו כגרס מ"ט דר"א בר"ש בתיב [3]קיר וכתיב קירות איזהו קיר שהוא כשני קירות הוי אומר זה קרן זוית בנגעי בגדים בפלוגתא דר' יונתן בן אבטולמוס ורבנן [4]דתניא ר' יונתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה נאמר [4]קרחת וגבחת בבגדים ונאמר קרחת וגבחת בארם מה להלן פרח בבולו טהור [5]אף כאן נמי פרח בבולו טהור אלא הבא אי דם טהור ליכא במאי פליגי וממאי דהני טהורין והני טמאין אמר רבי אבהו [6]דאמר קרא [5]ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דדם אדום הוא אימא אדום ותו לא א"ר אבהו אמר קרא [6]דמיה [7]דמיה הרי כאן ארבעה והא אנן חמשה תנן [8]אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה תניא נמי הכי [9]שחור כחרת עמוק מכן טמא דיהה אפי' כבחול טהור ושחור זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנעקר הוא משחיר משל לדם מכה לכשנעקר הוא משחיר: בש"א אף כמימי תלתן: ולית להו לב"ש דמיה דמיה הרי כאן ארבעה אב"א לית להו ואב"א אית להו מי לא א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה ה"נ מלקא הוא דלקי: וב"ה מטהרין: היינו תנא קמא איכא ביניייהו לחלות

היסה מן אפילו. הוא שמור ככמול טיהר הוחל ומיגו שמור כחרת: **נשנעקר.** מן הגוף לוקה ומשמיל למלות

(ב"מ דף פו.) למר מלן מוכח רבה בר נחמני ומר טהור פ"ה ביהה שים לו דין ביהה וקשה דבשלמי מזיר (דף סה:) פריך ולמימ ביהה וטמא ומיבי מלי למימר הכי והא ביהה משמע טהור ט) ועוד לפ"ב ר' יהושע לא פליג אמ"ק ובדומק פ"ל למלרני יהושע פריך ומנליה לטהור ט) (ולבינו חם) גרים ור' יהושע קיבה פירוש עמד למנין דקיבה לשון מקיפה כמו (יבמות דף קי:) מקבו מקבייתא בשוקא והשתא פריך חם מיתא עמד למנין ומביא ראיה לדבר ת"ק מיבו דומק הוא דמ"ב מלי מלני למר קרא שהיכה לטהרו מיבי מוכח מהאי קרא שהיכה למימ כי היכי דלרבי ליה רבנן דרים נמי רבי יהושע: **רבי** יהושע אומר ביהה. הקשה ר"ת דמאי טעמייהו דרבנן דמטמאי מספיקא נוקי בגרת למחזקיה דקיי"ל בפ"ק דחולין (דף י:) דמלמוריימא מחזיק בחר חזקה ורבי יהושע נמי למאי לריך קרא ובפרק המדיר (כתובות דף עה:) נמי דקאמר לא מיתא ללא חזל לרבי יהושע בחר חזקה דגופה כלל פירוש דקאמר חם ליכא למיקם חזקה דממונא חזיל למן אם בהרת כו' והשתא מה לריך למיקם על זה לחזל בחר חזקה וי"ל דלרך השער להטלגן מחמת הנגע שנולד בו מספק משום דמוקמינן ליה בחזקת טומאה מן הנגע שנתרפא דאמר אם ט) הטבילה נדה כל טמא בתוך מעת לעת וכי יעמידנו לטמאות חולין ולשרוף קדשים לא מיסתבר כלל לומר הכי כיון שנטהר בודאי מטומאה ראשונה. ועוד מוכיח בהדיא במס' נגעים דבלא נזקקה לטומאה פליגי דקתני גבי פלוגתא דר' יהושע ורבנן כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגרים והסגירו ובסוף שבוע היה בו כסלע ספק שהיא היא ספק שהיא אחרת הבאה תחתיה טמא אלמא דבלא נזקק לטומאה איירי כיון דכיוצא בו טהור בעלמא ועוד דומיא דההיא דהיתה בו בהרת כגרים והסגירו דבשלא נזקק לטומאה איירי שהרי לא הוחלט מעולם הילכך נר' לפרש דבלא נזקק לטומאה איירי והא דמטמו רבנן מספק ולא מוקמי ליה בחזקת טהרה לפי שדרך השער להתלבן מחמת הנגעים כדמוכח בתוספתא פ' יש בשער לבן דקתני אף בשער שחור סוף שהבהרת הוספתו לפי שמחמת החולי ותשות הכח יבש המעיין ונחפך השער ללבן וסיכן לדבר שער שיבה הלכך מוכח מילתא שהבהרת קדמה והא דקיי"ל בכתובות מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקת הגוף צריך לפרש אפי' היכא דאיכא ריעותא כי הכא: **אבע"א** לית להו. פי' לית להו ד' דמים דוקא אלא נפקי להו טפי מקראי דאי לית להו כלל

פב א ב מיי' פ"ה מהל' מיסורי ביאה הל' ז סמג עשין קיג טוש"ע י"ד סימן קצה סעיף ג ועי' בטור [וכתב לנסמ שבועות פ"ג דף לפמ:]:
פג ג מיי' שם פ"ב הל' ו ופ"ו מהל' מכלי מלכה ומוסב הל' ח סמג שם טוש"ע שם שם:
פד ד מיי' פ"ה מהל' מיסורי ביאה הל"ח:
פה ה ו מיי' שם הל' ט:
פו ז מיי' שם הל' ח:
פח ט מיי' פ"ג מהל' טומאת לרעת הל' ו:
פט י מיי' שם הל' ט:
צ כ מיי' פי"ד מהלכות טומאת לרעת הלכה ז:
צא ל מיי' שם פי"ב הלכה ח סמ"ע עשין לו"ד:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תום' הרא"ש (המשך)

לעת. ואומר ר"ת דהכא מיירי בשנזקק לטומאה שמתחלה הוה מצורע מוחלט ונולד בו ספק זה ואח"כ נתרפא מן הראשון דרבנן לא דרשי לקרא ומטמאין מספק כיון דאיכא תרי חזקי דסתרי אהדדי דעמד אדם בחזקת טומאה וטמא או העמידנו בחזקת שלא היה בו נגע זה וטהור אבל לר' יהושע דדריש ליה לקרא מטהר אפי' כשנזקק לטומאה. ותימה היכי דייק בפרק המדיר מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקה דגופא היכא דליכא חזקה דממונא שאני הכא דגלי קרא וי"ל דאת"ל דלא אזיל בעלמא בתר חזקה דגופא הוה מוקמינן בדדמי טפי בלא נזקק לטומאה אבל השתא דאזיל בתר חזקה דגופא תו לא צריך קרא אלא היכא דנזקק לטומאה. ולקשה לפי' דלא מצינו חזקה כיוצא בזה לטמויי בברא ע"י נגע שנולד בו מספק משום דמוקמינן ליה בחזקת טומאה מן הנגע שנתרפא דאמר אם ט) הטבילה נדה כל טמא בתוך מעת לעת וכי יעמידנו לטמאות חולין ולשרוף קדשים לא מיסתבר כלל לומר הכי כיון שנטהר בודאי מטומאה ראשונה. ועוד מוכיח בהדיא במס' נגעים דבלא נזקקה לטומאה פליגי דקתני גבי פלוגתא דר' יהושע ורבנן כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגרים והסגירו ובסוף שבוע היה בו כסלע ספק שהיא היא ספק שהיא אחרת הבאה תחתיה טמא אלמא דבלא נזקק לטומאה איירי כיון דכיוצא בו טהור בעלמא ועוד דומיא דההיא דהיתה בו בהרת כגרים והסגירו דבשלא נזקק לטומאה איירי שהרי לא הוחלט מעולם הילכך נר' לפרש דבלא נזקק לטומאה איירי והא דמטמו רבנן מספק ולא מוקמי ליה בחזקת טהרה לפי שדרך השער להתלבן מחמת הנגעים כדמוכח בתוספתא פ' יש בשער לבן דקתני אף בשער שחור סוף שהבהרת הוספתו לפי שמחמת החולי ותשות הכח יבש המעיין ונחפך השער ללבן וסיכן לדבר שער שיבה הלכך מוכח מילתא שהבהרת קדמה והא דקיי"ל בכתובות מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקת הגוף צריך לפרש אפי' היכא דאיכא ריעותא כי הכא: **אבע"א** לית להו. פי' לית להו ד' דמים דוקא אלא נפקי להו טפי מקראי דאי לית להו כלל

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' וכי מימת הכי נמי נגע טהור. ג"ב עי' שבת דף קלב ע"ב מ"ש שם עה"ג: **ב)** תום' ד"ה מה להלן וכו' שם"ג דשמיים לקנק. ג"ב עי' ערכין יח ע"ב תוס' ד"ה ומנע"ת וכפ"ו וע"ק שם ודו"ק:

לעזי רש"י

פנגרי"ג [פינגר"י]. חילבה (גרגרנית יוונית, צמח המשמש לחבלין). איידרמינ"ט [אדרימינ"ט]. חומצה גופרתית פלדי"ש. חיוור.

תום' הרא"ש

רבי יהושע אומר ביהה. כך גרש"י ופי' דין נגע ביהה יש לו וקשה מהא דפריך בסוף נזיר אימא ביהה וטימא והיכי מצי למימר הכי הא ביהה טהור הוא. ור"ת גר' ר' יהושע קיהה בקו"ף לשון אסיפה דנהדרא אקו"ייהא בשורא דנהדרא לשון אסיפה כלומר אסף התלמידים ועמד למנין והשיב תשובות והשתא פריך התם שפיר ואימא עמד למנין והביא ראיה לדברי ת"ק מיהו שינויא דהתם דחיק מאי קא משני אמר קרא לטהרו או לטמאו היכי מוכח מהאי קרא שטיהר דילמא לעולם הביא ראיה לדברי ת"ק היכי דדרש ליה נמי איהו. הקשה ר"ת מאי טעמא דת"ק דמטמי מספקא נוקי גברא אגברא אחזקיה דאמרינן פ"ק דחולין דמוקמ' גברא אחזקתיה ועוד רבנן דפליגי עליה דר' יהושע מאן ניהו ר"ג ור' אליעזר דאשכחן דפליגי עליה לענין חזקות בפ"ק דכתובות גבי ראוה מעוברת וגבי משארסתני נאנסתי ואמרי' עלה בפ' המדיר לא תימא לא אזיל רבי יהושע בתר חזקה כלל אלא כי לא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא מרגלא אזיל ר' אליעזר אזיל בתר חזקה דגופא הכא דליכא למיקם חזקה דממונא מרגלא לחזקה דגופא אזיל ר' אליעזר בתר חזקה דגופא הכא דליכא למיקם חזקה דממונא מרגלא לחזקה דגופא אזיל ר' אליעזר ואע"ג דאיכא ריעותא דהרי בהרת קדמה וכו' והשתא ס"ל התם דאיכא חזקה דממונא מרגלא לחזקה דגופא אזיל ר' אליעזר בתר חזקה דגופא הכא דליכא למיקם חזקה דממונא מרגלא לחזקה דגופא אזיל ר' אליעזר ואע"ג דאיכא ריעותא דהרי בהרת לפניך הך ריעותא לא חשבינן מדאורייתא אלא מדרבנן להחמיר בקדשים ותלות במעת

ט) הלשון מסופק בכתן ונרחה דל"ל לחטוי חם נדה וכל טמא שנקל קשה חם נגעו במת חו לא ותמ"ל טעלו מסופקה כלחקשה כפי נעמידה בחזקת טומאה ולפיכ שנולד בו מספק בחזקת טומאה מן הנגע שנתרפא ולפיכ לא נקשה לן מידי דהכא ומיהו לא קשה מידי דהתם דלא מלינן למימר הכי דמיה דמיה הרי כאן ארבעה אב"א לית להו ואב"א אית להו מי לא א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה ה"נ מלקא הוא דלקי: וב"ה מטהרין: היינו תנא קמא איכא ביניייהו לחלות